

Tinagma dryadis

Fjällsippeskäckmal

Fjärilar, Malar m.fl.

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nära hotad (NT)
B1ac(iv)+2ac(iv)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Lepidoptera (fjärilar), **Familj:** Douglasiidae (skäckmalar), **Släkte:** *Tinagma*, **Art:** *Tinagma dryadis* - fjällsippeskäckmal Staudinger, 1872 **Synonymer:**

Kännetecken

En liten, finspräcklig men kontrastrik skäckmal med två tydliga, mörka tvärband. Fjärilarna kan påträffas inuti blommor av fjällsippa, ofta många tillsammans.

Vingspann 5,5–7,5 mm. Huvudet är täckt av grå fjäll med mörkbruna spetsar. På undersidan av labialpalpernas andra segment finns en smal, snett nedåtriktad tofs av fjäll. Antennerna är drygt hälften så långa som framvingarna och har mindre kontrastrika ringar än föregående art. Framvingen består av fyra till fem tvärgående fält. Vingbasen är mörkgrå hos hanen, ljusare hos honan, och det första mörkbruna tvärbandet är brett och något böjt samt inåt och utåt begränsat av vita fjäll. Efter ett ljust fält återkommer ytterligare ett svartgrått tvärband som ofta är ofullständigt, och i spetsdelen finns en mörk punkt i ett skäckigt, ljust område. Honan är mer kontrastrikt tecknad än hanen. Bakvingen är mörkbrun.

Genitalier: Hanens genitalier påminner starkt om dem hos smultronskäckmal *Tinagma perdicellum*, men genitalklaffarna saknar det fingerlika utskottet vid spetsen. Dessutom är saccus kortare, ibland konformig, och aedeagus har en liten samling små cornuti. Hos honan är sterigma kortare än hos smultronskäckmal och har en inskarvning eller inbuktning på bakkanten. Signum är stjärnformigt.

Utbredning och status

Fjällsippeskäckmal har bara påträffats på några få lokaler i Norden. I Sverige finns den på Pältsa, vid Abisko och på fjällen norr om Torne Träsk. I Norge har den hittats i Finnmark (Alta och Porsanger). I Finland finns bara fynd från fjället Saana i Enontokis lappmark. I övrigt är arten bara känd från Ryssland (Uralbergen) och från Alperna.

Ekologi

Fjällsippeskäckmal hör till *Dryas*-heden på kalfjället, där fjärilen påträffas i juli. Den sitter gärna inkrupen i en fjällsippeblomma, där den får skydd från starka vindar och regnväder. Ofta kan man se många fjärilar i varje blomma. Larven lever på fjällsippa *Dryas octopetala*, men närmare uppgifter om dess levnadssätt saknas.

Hot

Inga direkta hot finns mot arten. I en artikel (Elmquist et al. 1994) diskuteras emellertid hotbilder mot fjärilsfaunan i Pältsanområdet, främst överbetning och trampskador från renar. På sikt skulle klimatförändringar genom global uppvärmning kunna vara ett hot genom förändrad vegetationsbild.

Åtgärder

Kontroll av renstammens storlek och övervakning av betets intensitet är viktigt för att överbetning och trampskador ska kunna undvikas. Fortsatt internationellt samarbete för att minska den globala uppvärmningen.

Övrigt

Namngivning: *Tinagma dryadis* Staudinger, 1872. Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien 22: 735.

Etymologi: dryadis = fjällsippans; genitiv av *Dryas* [*octopetala*]; syftar på värdväxt.

Uttal: [Tinagma drýadis]

Litteratur

Bengtsson, B.Å. & Johansson, R. 2011. Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Fjärilar: Bronsmalar– rullvingemalar. Lepidoptera: Roesstammiidae–Lyonetiidae. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Elmquist, H., Hellberg, H., Imby, L. & Palmvist, G. 1994. Fjärilsfaunan i Sveriges nordligaste fjällmassiv, Pältsan och Duoibal – unik och hotad? – *Ent. Tidskr.* 115(1-2): 1–10.

Karsholt, O. & Razowski, J. 1996. *The Lepidoptera of Europe. A Distributional Checklist*. Apollo Books.

Författare

Bengt Å. Bengtsson 2011 (Kännetecken, Ekologi och Utbredning) och Göran Palmqvist 2011 (Naturvårdsinformation; Hot och Åtgärder).